

Vonatól Lukácsig

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 48. szám, 2017. december 1.

Olvasom az *ÉS* november 24-i számában Kardos András kitűnő cikkét arról az elmúlt hetekben felmerült választáspolitikai ideáról, hogy Orbánék leváltásának érdekében az ellenzéknek még a Jobbikkal is össze kellene fognia (*Bal kanyar a Jobbik csapdájában*, 2017/47.). Én nem tartom ezt ördögtől valónak, próbálok prejudíciók nélkül gondolkodni, és nem vallom, hogy kutyából nem lesz szalonna. A történelem tele van kutyaszalonnával, nem kell szeretni, lehet undorodni tőle, de van, árulják. Használják, eszik. Az elvtelen taktika nem mindig vezet a legrosszabb állapothoz, a diktatúrához, de a kíméletlen, vagy-vagy elviség majdnem mindig oda vezet. És a kérdésben nem lehet Lukáccsal érvelni, ellenérvelni sem lehet. Kardos András cikkének végén tőle idéz. Két fogalomnál állok meg: „kollektív politikai akarat” és felébredő „történetfilozófiai öntudat”. Ilyesmi nincs, nem létezik, mindketten a diktatúrák önlegalizáló érvei közé tartoznak. Lukács is akkor írta le őket, amikor radikális polgárból átlépett a bolsevizmusba. Abban, hogy mindezek ellenére jó lenne összeegyeztetni az etikát és a taktikát (mégpedig az etika primátusával), egyetértek a cikk írójával. Egyik legfőbb utópiám. (A cikk befejező Spinoza-idézete, az igen, az gyönyörű: „minden, ami kiváló, éppoly nehéz, mint amilyen ritka”.)